

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญรูป	ญ
สัญลักษณ์และคำย่อ	ตม
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	3
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	25
บทที่ 4 ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง	44
บทที่ 5 สรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง	94
เอกสารอ้างอิง	96
ภาคผนวก	101
ประวัติผู้เขียน	133

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การถ่ายเทมวลและความร้อนระหว่างการลดความชื้น	4
2.2	องค์ประกอบทางเคมีและส่วนประกอบต่างๆของลำไยสดและลำไยอบแห้ง	14
2.3	องค์ประกอบทางเคมีของเนื้อลำไย เปลือกลำไย เมล็ดลำไยและลำไยทั้งผล	15
4.1(ก)	ความเร็วลมขาออกของแต่ละบล็อกในแต่ละชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.3 เมตรต่อวินาที	45
4.1(ข)	ความเร็วลมขาออกของแต่ละบล็อกในแต่ละชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.6 เมตรต่อวินาที	46
4.1(ค)	ความเร็วลมขาออกของแต่ละบล็อกในแต่ละชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.9 เมตรต่อวินาที	47
4.2(ก)	ความสามารถในการรับน้ำในแต่ละชั่วโมงของลมร้อนที่ระดับความเร็วลม 0.3 เมตรต่อวินาที ต่อ 1 kg อากาศร้อน	53
4.2(ข)	ความสามารถในการรับน้ำในแต่ละชั่วโมงของลมร้อนที่ระดับความเร็วลม 0.6 เมตรต่อวินาที ต่อ 1 kg อากาศร้อน	54
4.2(ค)	ความสามารถในการรับน้ำในแต่ละชั่วโมงของลมร้อนที่ระดับความเร็วลม 0.9 เมตรต่อวินาที ต่อ 1 kg อากาศร้อน	54
4.3	น้ำที่ลมร้อนสามารถเหวี่ยงออกได้ก็ไจโรรมต่อชั่วโมงในแต่ละความเร็วลม	55
4.4	อัตราการลดความชื้นของการสลับชั้นทุก 12 ชั่วโมงและการสลับลมทุก 12, 9 และ 6 ชั่วโมงที่แต่ละระดับความเร็วลม	68
4.5	อัตราการลดความชื้นของระดับความเร็วลม 0.3, 0.6 และ 0.9 เมตรต่อวินาทีในแต่ละการสลับชั้นทุก 12 ชั่วโมงและการสลับลมทุก 12, 9 และ 6 ชั่วโมง	71
4.6	ผลการทดสอบคุณภาพทางด้านประสาทสัมผัสของลำไยอบแห้งทั้งเปลือก	88
4.7	ความชื้นสัมบูรณ์และค่า Aw ของลำไยอบแห้งทั้งเปลือกในสารละลายเกลืออิ่มตัว	92

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่		หน้า
2.1	การเคลื่อนที่ของความชื้นระหว่างการลดความชื้น	3
2.2	Drying rate curve	5
2.3	การแบ่งชั้นของเครื่องอบด้วยกระบวนการอบแห้ง	6
2.4	การเกิด Drying zone และ drying front	8
2.5	ซอฟต์แวร์ไอโซเทอมของน้ำ (Water sorption isotherm)	9
2.6	แสดงความชื้นสมดุลกับค่า Aw ของอาหารและไอโซเทอมของอาหาร	10
2.7	แผนผังการกระจายลมของเครื่องอบแห้งของเกษตรกรที่ใช้ในปัจจุบัน	16
2.8	ลักษณะการจัดเรียงและการสลับชั้นลำไยในกระบะของเครื่องอบแห้ง	18
3.1	ลักษณะภายนอกของเครื่องลดความชื้นแบบสลับทิศทางลม	25
3.2	ลักษณะห้องเครื่องอบแห้งและลิ้นชักของเครื่องอบแห้ง	26
3.3(ก)	แสดงการไหลของทิศทางลมเมื่อลมร้อนไหลเข้าทางด้านล่างของเครื่องอบแห้ง	27
3.3(ข)	แสดงการไหลของทิศทางลมเมื่อลมร้อนไหลเข้าทางด้านบนของเครื่องอบแห้ง	27
3.4	ท่อลมร้อนของเครื่องอบแห้งแบบสลับทิศทางลม	28
3.5	คันบังคับลิ้นปรับเปลี่ยนทิศทางการไหลของลมร้อน	28
3.6	โซลินอยด์	30
3.7	เทอร์โมสแตท	30
3.8	โครงสร้างทั้งหมดของเครื่องอบแห้งแบบสลับทิศทางลมร้อน	31
3.9	การปรับลิ้นเพื่อบังคับทิศทางการไหลของลมร้อน	32
3.10	แผนผังแสดงการวางแผนการทดลองแบบ split plot design	33
3.11	ลักษณะการใส่ลำไยแต่ละขนาดและลักษณะการวางตำแหน่งลิ้นชักชั้นบนกกลางล่าง	34
3.12	แผ่นเทียบสีของ Minalta (CR - 200)	40
4.1(ก)	อุณหภูมิขาเข้า, ขาออกและความชื้นสัมพัทธ์ของอากาศของการลดความชื้นที่ระดับความเร็วลม 0.3 เมตรต่อวินาที	50

รูปภาพที่	หน้า
4.1(ข)	50
4.1(ค)	51
4.2(ก)	57
4.2(ข)	58
4.2(ค)	58
4.3(ก)	61
4.3(ข)	62
4.3(ค)	62
4.3(ง)	63
4.4(ก)	65
4.4(ข)	66
4.4(ค)	67
4.5(ก)	69
4.5(ข)	70

รูปภาพที่		หน้า
4.5(ค)	อัตราการลดความชื้นเฉลี่ยของระดับความเร็วลม 0.3, 0.6 และ 0.9 เมตรต่อวินาทีโดยการสลับลมทุก 9 ชั่วโมง	70
4.5(ง)	อัตราการลดความชื้นเฉลี่ยของระดับความเร็วลม 0.3, 0.6 และ 0.9 เมตรต่อวินาทีโดยการสลับลมทุก 6 ชั่วโมง	70
4.6(ก)	ความสัมพันธ์ของอัตราการลดความชื้นกับความชื้น(%db)ของการสลับลมทุก 12 ชั่วโมงและการสลับลมทุก 12, 9 และ 6 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.3 เมตรต่อวินาที	72
4.6(ข)	ความสัมพันธ์ของอัตราการลดความชื้นกับความชื้น(%db)ของการสลับลมทุก 12 ชั่วโมงและการสลับลมทุก 12, 9 และ 6 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.6 เมตรต่อวินาที	72
4.6(ค)	ความสัมพันธ์ของอัตราการลดความชื้นกับความชื้น(%db)ของการสลับลมทุก 12 ชั่วโมงและการสลับลมทุก 12, 9 และ 6 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.9 เมตรต่อวินาที	73
4.7(ก)	การลดความชื้นของชั้นบนชั้นกลางและชั้นล่างของการสลับลมทุก 12 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.3 เมตรต่อวินาทีต่อการเกิด moisture gradient	74
4.7(ข)	การลดความชื้นของชั้นบนชั้นกลางและชั้นล่างของการสลับลมทุก 12 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.3 เมตรต่อวินาทีต่อการเกิด moisture gradient	74
4.7(ค)	การลดความชื้นของชั้นบนชั้นกลางและชั้นล่างของการสลับลมทุก 9 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.3 เมตรต่อวินาทีต่อการเกิด moisture gradient	75
4.7(ง)	การลดความชื้นของชั้นบนชั้นกลางและชั้นล่างของการสลับลมทุก 6 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.3 เมตรต่อวินาทีต่อการเกิด moisture gradient	75
4.8(ก)	การลดความชื้นของชั้นบนชั้นกลางและชั้นล่างของการสลับลมทุก 12 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.6 เมตรต่อวินาทีต่อการเกิด moisture gradient	76

รูปภาพที่	หน้า
4.8(ข) การลดความชื้นของชั้นบนชั้นกลางและชั้นล่างของการสลับลม ทุก 12 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.6 เมตรต่อวินาทีต่อการเกิด moisture gradient	76
4.8(ค) การลดความชื้นของชั้นบนชั้นกลางและชั้นล่างของการสลับลม ทุก 9 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.6 เมตรต่อวินาทีต่อการเกิด moisture gradient	77
4.8(ง) การลดความชื้นของชั้นบนชั้นกลางและชั้นล่างของการสลับลม ทุก 6 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.6 เมตรต่อวินาทีต่อการเกิด moisture gradient	77
4.9(ก) การลดความชื้นของชั้นบนชั้นกลางและชั้นล่างของการสลับลม ทุก 12 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.9 เมตรต่อวินาทีต่อการเกิด moisture gradient	78
4.9(ข) การลดความชื้นของชั้นบนชั้นกลางและชั้นล่างของการสลับลม ทุก 12 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.9 เมตรต่อวินาทีต่อการเกิด moisture gradient	78
4.9(ค) การลดความชื้นของชั้นบนชั้นกลางและชั้นล่างของการสลับลม ทุก 9 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.9 เมตรต่อวินาทีต่อการเกิด moisture gradient	78
4.9(ง) การลดความชื้นของชั้นบนชั้นกลางและชั้นล่างของการสลับลม ทุก 6 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.9 เมตรต่อวินาทีต่อการเกิด moisture gradient	79
4.10(ก) การลดความชื้นของลำไยอบแห้งทั้งเปลือกขนาดลำไยเกรด A และลำไยเกรด B	81
4.10(ข) อัตราการลดความชื้นของลำไยอบแห้งทั้งเปลือกขนาดลำไยเกรด A และลำไยเกรด B	82
4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการลดความชื้นกับความชื้นของลำไย อบแห้งแต่ละเกรด	83

รูปภาพที่	หน้า
4.12(ก) ค่าเฉลี่ยการวัดสีของลำใยหลังการลดความชื้นแต่ละการสลับชั้นทุก 12 ชั่วโมงและการสลับลมทุก 12, 9 และ 6 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.3 เมตรต่อวินาที	85
4.12(ข) ค่าเฉลี่ยการวัดสีของลำใยหลังการลดความชื้นแต่ละการสลับชั้นทุก 12 ชั่วโมงและการสลับลมทุก 12, 9 และ 6 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.6 เมตรต่อวินาที	86
4.12(ค) ค่าเฉลี่ยการวัดสีของลำใยหลังการลดความชื้นแต่ละการสลับชั้นทุก 12 ชั่วโมงและการสลับลมทุก 12, 9 และ 6 ชั่วโมงที่ระดับความเร็วลม 0.9 เมตรต่อวินาที	86
4.13 ค่าน้ำที่เป็นประโยชน์ (A_w) ของลำใยอบแห้งทั้งเปลือก	87
4.14 พฤติกรรมการดูดซับน้ำของตัวอย่างลำใยอบแห้งทั้งเปลือกเมื่ออยู่ในสภาวะสมดุลย์ที่ทราบค่า A_w ณ อุณหภูมิ 25 องศาเซลเซียส	91

สัญลักษณ์และอักษรย่อ

A_w	=	ค่า Water activity
P_w	=	ค่าความดันไอของอากาศ (Pa)
P_{w0}	=	ค่าความดันไอน้ำบริสุทธิ์ที่อุณหภูมิเดียวกัน (Pa)
M_{wb}	=	ค่าความชื้นมาตรฐานเปียก, (%wb)
M_{db}	=	ค่าความชื้นมาตรฐานแห้ง, (%db)
W	=	น้ำหนักสด (kg)
D	=	น้ำหนักแห้ง (kg)
W_1	=	น้ำหนักที่ระยะเวลาก่อนหน้า (kg)
Mc_1	=	ความชื้นที่ระยะเวลาก่อนหน้า (%db)
W_2	=	น้ำหนักที่ระยะเวลาถัดมา (kg)
Mc_2	=	ความชื้นที่ระยะเวลาถัดมา (%db)
dm/dt	=	อัตราการลดความชื้น (%/hr)
t_1	=	เวลาที่ความชื้นที่ 1 (hr)
t_2	=	เวลาที่ความชื้นที่ 2 (hr)
ΔW	=	Humidity ratio (kg moisture/kg dry air)
Δh	=	Enthalpy of air (KJ/kg)
EMC	=	Equilibrium moisture content
A	=	Total sample weight (g)
B	=	Tare weight (g)
C	=	Equilibrated weight (g)
y	=	เปอร์เซ็นต์ความชื้นฐานแห้ง
x	=	เวลาที่ใช้ในการลดความชื้น (hr)
e	=	ค่า exponential มีค่าเท่ากับ 2.7183